

Poljaci u Hrvatskoj i njihovi potomci na novogradiškom području

27 Listopad 2020 Ivanka Herceg Hitova: 449

Poljska manjina jedan je od 22 priznate nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Na hrvatski etnički prostor su se doseljavali od kraja 19. stoljeća do aktualnoga doba i to u dva glavna vala. Prvi val obuhvaća preseljavanje stanovništva unutar Austro-Ugarske Monarhije, a doseljavanje Poljaka na prostore Slavonije, Vojvodine i Bosne nastavilo se do raspada Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine. Iz zapadne Galicije, današnja Poljska, u istom razdoblju, na prostor hrvatske Posavine reemigrirali su i zemljoradnici iz Bosne i Hercegovine. Osim ekonomskih uzroka, poljski intelektualci, zemljoradnici i radnici u Hrvatsku doseljavaju od 1863. I iz političkih razloga. Značajnije **naseljavanje Poljaka bilo je u dva slavonska sela: Staro Petrovo Selo i Kanižu. Tada je Poljaka bilo i u susjednim selima: Vrbova, Gornjak, Godinjak, Crnogovci, Oštri Vrh, Štivica.** Bili su zemljoradnici, a oni slabijeg imovnog stanja nadničari. Poljaci su pojedinačno naseljavali i druge dijelove današnje Hrvatske, a njihov se broj posebno povećao u razdoblju između dva svjetska rata. Do 1945. Poljaci su u Hrvatskoj "djelovali prvenstveno u gospodarstvu i poljoprivredi, bili su organizirani u društva, a pojedinci su se istaknuli na području znanosti, kulture i politike"- navodi se, među ostalim u Istraživanju etnologa Dušana Drljače.

Prema popisima stanovništva 1931. godine, najviše Poljaka u Hrvatskoj živjelo je na prostoru Slavonije, u okrugu Brod. Od 1945. godine do danas najviše ih živi u gradu Zagrebu. Prema posljednjem popisu stanovništva u Republici Hrvatskoj, provedenom 2011. godine, u Hrvatskoj **žive 672 Poljaka.** Posljednjih tridesetak godina broj Poljaka u Hrvatskoj približno je jednak. Prema posljednjem popisu, iako ih ima u svim županijama, najviše ih živi u gradu Zagrebu, 166, a ujedno u našem glavnom gradu njih 155 navodi poljski kao materinji jezik; u Splitsko-dalmatinskoj županiji 85, Primorsko-goranskoj 74 dok se u **Brodsko-posavskoj županiji, po istom popisu 28 osoba izjasnilo Poljacima.**

Dvije udruge poljske nacionalne manjine u hrvatskoj

Sukladno Zakonu o udrugama u Republici Hrvatskoj su registrirane dvije nevladine udruge poljske nacionalne manjine i to: Poljska kulturna udruga "Mikolaj Kopernik" iz Zagreba i Poljska kulturna udruga „Polonez“ Kaštel Stari. U sklopu programa informiranja Poljska kulturna udruga "Mikolaj Kopernik" izdaje dvomjesečno glasilo „Kopernik“. Ove udruge ostvaruju program kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija djelovanjem pjevačkog zbora „Wisła“ u Zagrebu, organiziranjem izložaba te obilježavanjem **Nacionalnih blagdana Republike Poljske: Dana Ustava, 3. svibnja i Dana neovisnosti, 11. studenoga**

Susreti zagrebačkih i Poljaka novogradiškoga kraja

Događaju se od **2011. godine**, a potakla ih je Walentyňa Lončarić, počasna predsjednica poljske kulturne udruge "Nikola Kopernik" najstarijeg i najvećeg kulturnoga društva Poljaka u Zagrebu. Lončarić je istaknula kako je do sada više puta bila u toj općini, gdje živi još četrdesetak obitelji, potomaka Poljaka. Upravo 2011. u Starom Petrovu Selu Poljaci su se predstavili programom završetka žetve u OŠ Ivana Gorana Kovačića, a posjetili su i župnu crkvu sv. Antuna Padovanskog, sudjelovali u misnom slavlju, pjesmom i prinosom darova.

Poljski veleposlanik u RH u Starom Petrovom Selu

U radnom posjetu općini Staro Petrovo Selo **2013. godine** bio je veleposlanik Republike Poljske u RH Maciej Szymanski, a uz njega su bili i poljski konzul u RH Janousz Tatera, predstavnici udruge Poljaka u Hrvatskoj i predstavnici Ministarstva vanjskih i EU poslova Republike Poljske.

Razgovarali su o unapređenju suradnje s tadašnjima, načelnikom Željkom Kočijaševićem i zamjenikom župana Davorom Vlaovićem. Posjetili su župnu crkvu sv. Antuna i OŠ „Ivan Goran Kovačić“ gdje su ih vlč. Antun Prpić i ravnateljica Zrinka Dejanović upoznali s izgradnjom crkve i povijesti župe te školstva u Starom Petrovom Selu. Razlog dolaska bio je nastavak prije dvije godine započete suradnje s općinom Staro Petrovo Selo, posebno konkretiziranje suradnje s Poljacima i osobama poljskog porijekla koji žive u staropetrovoselskoj općini.

Dan neovisnosti Republike Poljske 2014. obilježen u Novoj Gradiški

Novogradišćani su te godine imali prigodu doživjeti jedinstven međunarodni kulturni događaj. **Predstavnici poljske nacionalne manjine grada Zagreba svoj Dan neovisnosti Republike Poljske svečano su obilježili 22. studenoga upravo u Novoj Gradiški.** Prigodan program u novogradiškom Domu kulture je izveo Folklorni ansambl „Uherzacy“ iz Poljske, a uvaženi gosti posjetili su i crkvu sv. Terezije i župnu crkvu BZBDM gdje su župnik vlč. **Perica Matanović i Tomasz Cybulas** služili svetu misu. Na početku programa predstavnica poljske nacionalne manjine grada Zagreba Walentyňa Lončarić pozdravila je nazočne na poljskom i hrvatskom jeziku, te zahvalila Poljacima koji su iz drugih gradova došli na ovu svečanost. Goste je pozdravio tadašnji gradonačelnik Nove Gradiške Željko Bigović, a svim okupljenim se na poljskom jeziku obratio poljski konzul u RH **Janousz Tatera**. Uslijedio je vrlo lijepo **koreografiran i bogat kulturno-umjetnički program kojim su gosti prezentirali svoju kulturnu i tradicijsku baštinu**. U prvom dijelu izveli **su dvorske plesove varšavskoga vojvodstva**, a potom **narodne plesove i pjesme iz različitih krajeva Poljske**. Domaćin ovom događaju bilo je **Pučko otvoreno Učilište „Matija Antun Relković“ Nova Gradiška**. Mladim Poljacima svidio se novogradiški kraj, a kao vjernicima katolicima, dojmili su ih se sakralni objekti i podsjetili ih na najpoznatijeg Poljaka na svijetu, **Svetog Oca Ivana Pavla II Karola Józefa Wojtyły** rođenog u Wadowicama koji je za života više puta posjetio Hrvatsku i davao potporu hrvatskom narodu u borbi za neovisnošću i samostalnošću.

Susret se u Novoj Gradiški dogodio i 2019. godine

U veljači su te godine članovi poljske kulturne udruge Nikola Kopernik Zagreb s predsjednicom poljske nacionalne manjine grada Zagreba Walentynom Lončarić, kao i Vokalnom skupinom „Wisla“, posjetili i Staro Petrovo Selo i Tisovac. Susreli su se s nekima od potomaka Poljaka koji su se tijekom povijesti najviše i naselili na području općine Staro Petrovo Selo. Pa iako se većina njih ne izjašnjava kao Poljaci, ponosni su na svoje korjene.

Na mjesnom groblju u Tisovcu položili su cvijeće i upalili lampione za preminule Poljake, a potom i u Novoj Gradiški kod Spomen obilježja poginulim, umrlim i smrtno stradalim hrvatskim braniteljima. Naime na **Spomen obilježju su zabilježena i trojica poginulih u obrani Hrvatske, a potomci su Poljaka.**

U župnoj crkvi Bezgriješnog začetca BDM u Novoj Gradiški sudjelovali su na pučkoj misi, a posebno su je pjesmom oplemenili članovi **Vokalne skupine „Wisla“ odjeveni u tradicionalne poljske nošnje.**

Susret je potom nastavljen u prostoru Pansiona „Slavonski biser“ gdje su uz pjesmu, pa i **tradicionalna poljska jela** nastavili druženje podsjećajući se **običajima i kulture poljskoga naroda.** Domaćin u Novoj Gradiški bio im je **Mario Tworek** i tom prigodom, među ostalim istaknuo: „Ja volim svoj grad i okolicu, a ovaj grad čine različiti ljudi, različitih vjera. Jedan od naroda koji je stvarao ovaj grad su jednim dijelom i naši Poljaci. Na ovom našem Spomen obilježju imamo tri poginula branitelja, pripadnika poljske nacionalne manjine, a to govori i o bliskoj nam povijesti i našem sudjelovanju u obrani i stvaranju hrvatske Domovine i ovoga kraja, čijem smo razvitku po završetku Domovinskoga rata svojim radom doprinijeli i doprinosimo i dalje i ne stidimo se svojih poljskih korijena. Najveći broj potomaka Poljaka je u Starom Petrovom Selu pa su tu npr. **obitelji: Kolodziej, Denis, Karaš, Tworek, Dubiel,**....Prije nekoliko godina željeli smo osnovati Udrugu na ovom prostoru, ali eto, još uvijek nije stasala. Ipak ne odustajemo pa nam i ovaj susret puno znači i vjerujem kako će biti poticaj da to ipak i učinimo“.

Ovaj vrlo lijep susret dolaskom je u Novu Gradišku podržao i **Nikola Denis, načelnik općine Staro Petrovo Selo** i tada, među ostalim naglasio: „I sam **vučem korijene od slavni Poljaka** tako da nam ovaj susret i posjeta znače puno, kako za zajednicu u cjelini tako i meni osobno i podržavat ću nastojanja na čvršćoj suradnji i povezivanju zagrebačkih i potomaka Poljaka u našem kraju“.

Godine **2018.** predstavnici kulturne udruge Nikola Kopernik Zagreb i njihova predsjednica Walentya Lončarić **posjetili su OŠ „Ivana Gorana Kovačića“ Staro Petrovo Selo i održali radionice** na kojima su djecu naučili **izradi božićnih čestitki roditeljima, bakama i didama, što je običaj u Poljskoj kojega i danas čuvaju.**

Želja im je i u Starom Petrovom Selu angažirati učiteljicu ili učitelja koji bi djecu učili poljski jezik; uspostaviti čvršće veze s potomcima Poljaka u ovom kraju kako bi im organizirali i odlazak u Poljsku, ali i kako bi mogli održati ovdje izložbe i kulturne događaje kojima bi pokazali djelić bogate poljske baštine.

Ove godine, zbog pandemije koronavirusa, susret zagrebačkih i Poljaka staropetrovoselskoga i novogradiškoga kraja je izostao, ali zasigurno će se i ova tradicija nastaviti čim se za to steknu uvjeti.

Tweetaj

0 komentara

Sortiranje po:

Dodajte komentar...

[Facebookov dodatak za komentare](#)